

Търговският баланс

Нашите опоненти възприеха тактика, която ни поставя в най-неудобната позиция. Когато ние излагаме нашата доктрина, те я възприемат по най-почтителния начин, който е възможен. Когато атакуваме техните принципи, те ги изоставят с най-голямото изящество на света. Те просто твърдят, че нашата доктрина, която възприемат като истина, се свежда само до книгите, а техните принципи, които те признават за неправилни, представляват правилото що се отнася до сферата на практическите въпроси. Дайте им управлението на митническите тарифи и те ще оставят на вас споровете в областта на теорията.

“Несъмнено”, каза г-н Готие де Румили¹ наскоро, “никой от нас не иска да съживи старите теории за търговския баланс”. Много добре; но, г-н Готие, не е достатъчно само да признаеш грешката с лека ръка; необходимо е също да не започнеш да твърдиш два часа след това, че всъщност грешката е вярна.

Нека поговоря за г-н Лестибудоа². Тук имаме човек, който разсъждава последователно и спори логично. Няма нищо в неговите заключения, което не може да се намери в неговите допускания; той не иска да прави на практика нищо, което не е оправдал на теория. Дали принципът, който взема за първоначално допускане, е истина, може да се постави на обсъждане, но поне той базира своето разсъждение на някакъв принцип. Той вярва и високо прокламира, че, ако Франция дава 10, за да получи 15, тя губи 5; и е пределно ясно, че той ще пише законите съобразно това си схващане.

“Важното е, казва той, че количеството на нашия внос продължава да нараства през цялото време и да надхвърля количеството на износа ни, което означава да кажем, че Франция всяка година купува повече чужди продукти и продава по-малко местни. Цифрите го доказват. Какво виждаме? През 1842 година вносът надхвърля износа с 200 милиона. Тези факти ми се струва доказват по най-ясния начин, че местната индустрия не е достатъчно защитена, че ние зависим за нашите доставки от чуждата индустрия и че конкуренцията от нашите конкуренти смачква нашата собствена индустрия. Законът в момента изглежда признава факта, че твърдението на икономистите, че купуваме толкова стоки, колкото продаваме, не е вярно. Очевидно е, че ние можем да купуваме не с нашите обичайни продукти, не с нашия доход, не с плодовете от текущ труд, а с нашия капитал, с продукти, които са били натрупани чрез спестяване, с такива, които са необходими за производството – с други думи ние можем да потребляме и прахосваме постъпленията от предишно спестяване, можем да обеднеем и да се разорим и изцяло да изразходваме националния си капитал. Това е точно каквото правим и в момента. Всяка година ние подаряваме 200 милиона франка на чужденците.”

Тук поне имаме един човек, който изяснява възгледите си. Няма никакво лицемерие в неговия език. Принципът на търговския баланс е открито признат. Франция внася 200 милиона повече отколкото изнася. Следователно Франция губи 200 милиона годишно. И какво е лечението? Да се ограничи вносът. Заключение е необоримо.

Следователно г-н Лестибудоа е този, който ще понесе тежестта на атаката ни; защото как е възможно някой да спори с г-н Готие? Ако му кажете: “Принципът на търговския баланс е погрешен”, той ще ви отговори: “Това е точно което казах в началото”. Ако му кажете: “Но принципът на търговския баланс е верен”, той ще ви каже: “Това е, което доказах в заключението си”.

¹ L. M. C. H. Gauthier de Rumilly (1792 – 1884) – депутат и ръководител по тарифите, жп транспорта и търговията

² G. T. Lestiboudois (1797 – 1876) – депутат и доктор

Икономическата школа без съмнение ще ме критикува остро за споренето с г-н Лестибудоа. Те ще ми кажат, че борбата с принципа на търговския баланс е като атакуването на вятърни мелници.

Но трябва да сме внимателни, защото принципът на търговския баланс не е толкова стар, болен или мъртъв, както г-н Готие иска да вярваме; защото цялата Камара на представителите, включително самият г-н Готие, прегърна чрез нейните гласувания теорията на г-н Лестибудоа.

Както и да е, за да не отегчаваме читателя, аз няма да изследвам много задълбочено тази теория. Ще се задоволя с подлагането ѝ на теста на фактите.

На нас постоянно ни се казва, че нашите принципи на свободна търговия са валидни само на теория. Но, кажете ми, господа, мислите ли, че счетоводните книги на бизнесмените са валидни на практика? На мен ми изглежда, че, ако има нещо на света, което има практически авторитет когато става въпрос за печалби и загуби, това е търговското счетоводство. Ще предположим ли, че всички бизнесмени по света са се уговорили от векове да водят книгите си по такъв начин, че да показват печалбите като загуби и загубите като печалби? Вместо това аз предпочитам да вярвам, че г-н Лестибудоа е слаб икономист.

Сега, след като един мой приятел - бизнесмен направи две сделки, които имаха много различни резултати, аз съм любопитен да сравня счетоводните методи на банката с тези на митницата, интерпретирани от г-н Лестибудоа, с одобрението на нашите 600 законотворци.

М. Т. Изпраща един кораб от Хавър за САЩ с товар от френски стоки, предимно онези, познати като произведения на парижката мода, възлизащи на 200 000 франка. Това е стойността, декларирана пред митницата. Когато товарът пристига в Нови Орлеан, трябва да се плати такса за превоз 10% и мито 30%, които докарват сумата до 280 000 франка. Стоката се продава с печалба от 20%, или 40 000 франка, за обща цена от 320 000 франка, които се обръщат в памук. За товара с памук трябва да се плати 10% върху стойността за транспорт, застраховка, комисиони и т.н.; така, когато нашият товар пристигне в Хавър, стойността възлиза на 352 000 франка и това е сумата, отчетена в статистиката на митницата. От това обратно пътуване М. Т. отново реализира 20% печалба или 70 400 франка, с други думи памукът е продаден за 422 000 франка.

Ако г-н Лестибудоа поиска, аз ще му изпратя някои числа, взети от книгите на М. Т. Там той ще види в кредитната част на отчета за приходите и разходите, с други думи като печалба, две записвания – едно за 40 000 франка и друго за 70 400 франка; и М. Т. е напълно доволен, че в това отношение неговото счетоводство не е сгрешено.

И все пак какво показват числата в счетоводните книги на митниците на г-н Лестибудоа по отношение на тази сделка?

Те му показват, че Франция е изнесла продукт на стойност 200 000 франка и че е внесла за 352 000 франка; поради това уважаемият депутат заключава, “че тя е потребила и прахосала постъпления от предишно спестяване, че е обедняла и е на път да се саморазори, че е подарила 152 000 франка от своя капитал на чужденци.”

Малко след това М. Т. изпрати друг кораб с подобен товар на стойност 200 000 франка продукция на нашата индустрия. Но, за съжаление, корабът потъна докато напускате пристанището и на М. Т. не му оставаше нищо друго, освен да регистрира в неговите книги две кратки вписвания:

Разни стоки, дължими на Х: 200 000 франка за закупуване на различни стоки, превозвани от кораба N.

Печалби и загуби поради разни стоки: 200 000 франка за пълна загуба на товара.

Междувременно митницата от своя страна е вписала 200 000 франка в нейната статистика за износа; и тъй като тя никога няма да има нищо за вписване в противоположната страница за вноса по тази сделка, следва, че г-н Лестибудоа и Камарата ще приемат това корабокрушение като една чиста нетна печалба от 200 000 франка за Франция.

Има още едно по-нататъшно заключение, което може да се извлече от всичко това, т.е. че, според теорията за търговския баланс, Франция има доста прост начин за удвояване на своя капитал във всеки момент. Достатъчно е просто да прекара продукцията си през митницата и после да я изхвърли в морето. В този случай износът ще се равнява на сумата на нейния капитал; вносът няма да съществува и даже ще е невъзможен и ние ще спечелим всичко, което океанът е погълнал.

“Вие само се шегувате”, ще кажат протекционистите, “не е възможно да сме казвали нещо талкова абсурдно”. А всъщност сте казвали и, още повече - действате - въз основа на тези абсурдни идеи и ги налагате на вашите съграждани, поне доколкото можете.

Истината е, че ние трябва да обърнем принципа на търговския баланс и да калкулираме националната печалба от външната търговия, изчислена според превеса на вноса над износа. Този превес минус разходите представлява реалната печалба. Но тази теория, която е правилната, ни води директно до принципа на свободната търговия. Аз ви представих тази теория, господа, точно както всички други, които бяха обект на предходните глави. Преувеличавайте ги колкото си искате, няма нищо страшно в този тест. Приемете, ако това ви забавлява, че чужденците наводняват нашите брегове с всички видове полезни стоки без да искат нищо от нас; дори ако вносът ни е безкраен, а износът ни е нулев, аз ви предизвиквам да ми докажете, че ние ще бъдем по-бедни поради това.